

تمدید عضویت رایگان در کتابخانه‌های عمومی

با توجه به درخواست کتابداران و اعضا، فرصت ثبت‌نام برای عضویت رایگان در کتابخانه‌های عمومی تا ۲۸ آبان ماه ۱۴۰۳ تمدید شد.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، به مناسبت سی‌ودومین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران، با توجه به استقبال و درخواست کتابداران و اعضا، عضویت رایگان در کتابخانه‌های عمومی تا پایان وقت دوشنبه ۲۸ آبان ماه ۱۴۰۳ تمدید شد.

علاقه‌مندان به دوروش می‌توانند از این طرح بهره‌مند شوند؛ حضور در کتابخانه‌های عمومی و انجام فرایند عضویت یا مراجعه به سامانه مدیریت کتابخانه‌های عمومی به نشانی www.samanpl.ir و دریافت کد تخفیف صددرصدی. این کد تخفیف یک‌ماه اعتبار دارد و مخاطبان برای مراجعه به کتابخانه و عضویت تا پایان آذرماه فرصت دارند.

سه‌تار کیوان ساکت از تهران کوک می‌شود

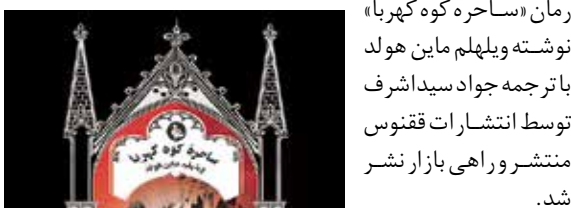
کنسرت گروه «وزیری» یا سرپرستی کیوان ساکت و خوانندگی وحید تاج، در قالب سومین تجربه از «طرز تازه» و شب گیتار کلاسیک برگزار می‌شود.

به گزارش ایرنا، کیوان

ساکت آهنگ‌ساز و نوازنده‌تار و سه‌تار درباره برگزاری کنسرت گروه موسیقی «وزیری» اظهار کرد: هم‌اکنون در تدارک و برنامه‌ریزی برای برگزاری کنسرت هستیم و قرار است پنجم آذرماه در تالار وحدت به همراه گروه «وزیری» به صحنه برویم.

وی با اشاره به این که وحید تاج در این کنسرت به‌عنوان خواننده حضور دارد، افزود: مدتی در تهران، کنسرت برگزار نکردم و این کنسرت آغاز کنسرت‌های ما از تهران است و قرار است در شهرهای دیگر به‌اجرای برنامه بپردازیم که به‌زودی اطلاعات دقیق آن اعلام می‌شود.

«ساحره کوه کهربا» به کتاب‌فروشی‌ها آمد

رمان «ساحره کوه کهربا» نوشته ویلهلم ماین هولد با ترجمه جواد سیداشرف توسط انتشارات ققنوس منتشر و راهی بازار نشر شد.

این کتاب یکی از کتاب‌های زیرگروه ادبیات وحشت است. پیش از این، ترجمه‌رمان‌های «در آکولا»

، «دکتر جکیل و آقای هاید»، «سنت ایروین و ستراتزی» و «قلعه اوترانتو» در قالب این مجموعه از سوی این انتشارات چاپ‌شده‌اند.

در این رمان، دختری به‌نام ماریا حضور دارد که فرزند کشیش روستاست و در یک کوه، معدن کهربا کشف می‌کند. ماریا با فروش مخفیانه کهربا سعی دارد فقر و گرسنگی مردم روستا را کاهش دهد اما به‌دست آوردن ثروت ناگهانی باعث شک و تردید مردم و دن اتهام به او می‌شود. به‌این‌ترتیب ماریا متهم به سحر و جادو شده و بدخواهان از جمله فرماندار که چشم طمع به این دختر داشته، برای محکوم کردنش دندان‌تیز می‌کنند. با این‌مقدمه است که پای ماریا به دادگاه تفتیش عقاید قرون وسطایی بازمی‌گردد.

شیفتگان شکوه شاهنامه از توسی تا توکیو

گزارشی از مراسم رونمایی از کتاب «از شفاهی تا کتبی» به قلم دکتر «کومیکو یاماموتو» که به یکی از ژرف‌ترین مباحث درباره شاهکار حکیم ابوالقاسم فردوسی پرداخته است

حسن عارفی مهر
culture@khorasannews.com

آیین رونمایی از کتاب «از شفاهی تا کتبی» نوشته دکتر «کومیکو یاماموتو» از پژوهشگران اهل ژاپن با حضور جمعی از استادان و دانشجویان دانشکده زبان و ادبیات فارسی به همت نشر سخن و کتابخانه قطب علمی دانشگاه فردوسی در مشهد برگزار شد. در ابتدای این نشست، دکتر محمدجعفری قنواوتی، پژوهشگر حوزه فرهنگ و ادبیات عامه گفت: قبل از این‌که بخواهیم نظرات خانم یاماموتو را درباره فرهنگ ایران و شاهنامه فردوسی بررسی کنیم باید به نکاتی توجه کرد. باید به این نکته اشاره‌کنیم که بنیاد فرهنگ ایران، فرهنگ کتبی است یعنی انتقال مؤلفه‌های فرهنگ ایران به‌طور اساسی از طریق منابع مکتوب منتقل شده است نه از طریق مؤلفه‌های شفاهی یا عناصر و شخصیت‌های شفاهی و این نکته در شناخت فرهنگ ایران بسیار اساسی است.

شکوه فرهنگ کتبی در ایران

این پژوهشگر حوزه فرهنگ عامه سپس درباره منابع مکتوب شاهنامه گفت: منابع شاهنامه مکتوب بوده است.

نیاکان ما درباره بیشتر موضوع‌ها کتاب نوشته‌اند درباره اسب مثل اسب‌نامه‌ها یا فرس‌نامه‌ها، درباره چگونگی نگهداری اسب، ده‌ها فرس‌نامه داریم، درباره چگونگی نگهداری از گاو، چگونگی نگهداری از ماکبان، زنبورداری، کشاورزی، پرورش زعفران، چای، قهوه، قلیان، شطرنج و... کتاب نوشته‌شده که این‌ها اثر مکتوب هستند. آثاری که ذکر شد، آثاری است که باقی‌ماندند، البته آثار زیادی در اثر حمله‌ها و جنگ‌ها از بین رفتند. اگر چنین فرهنگی را شفاهی بدانیم به فرهنگ مکتوب ظلم کرده‌ایم. این فرهنگ، فرهنگ کتبی است.

تعامل شفاهی و کتبی

وی در ادامه ضمن اشاره به تعامل فرهنگ شفاهی و کتبی گفت: در بسیاری از کشورها از جمله کشور خودما، برخی از نویسنده‌ها، داستان‌پردازان و شاعران، ممکن است داستانی از ادب عامه را موضوع کتاب خودشان قرار دهند و آن را باز سرائی کنند.

یا به نقل از موبد یا به نقل از آزادسرو یا به نقل از شادان برزین مطالبی را آورده و این دیگر ابهامی را باقی نمی‌گذارد که بخواهیم بگوییم منبع فردوسی صرفاً منابع شفاهی بوده است و البته باید به این نکته توجه داشت که سنت شفاهی همیشه در کنار سنت کتبی وجود داشته است.

منابع شاهنامه کتبی بوده یا شفاهی؟

دکتر محمود حسن‌آبادی، مترجم کتاب نیز ضمن ارائه توضیحاتی درباره مطالب موجود در این کتاب گفت: این که ما تصور می‌کنیم که اگر چیزی شفاهی شد، عده‌ای که از سواد بالایی برخوردار نیستند، این را می‌پسندند و افراد فرهیخته و باسواد بافرهنگ شفاهی ارتباطی برقرار نمی‌کنند، درست نیست. از طرفی اگر تصور کنیم که فردوسی منابع کتبی را پیش‌رو داشته، چیزی برارج فردوسی افزوده نمی‌شود چنان که اگر تصور کنیم فردوسی به شفاهیات بسنده کرده، باز هم چیزی از فردوسی کم نمی‌شود. فردوسی همیشه در اوج آسمان ادب است.

دکتر لیلا حق‌پرست از دیگر سخنرانان این مراسم ضمن اشاره به ترجمه روان این کتاب که سهم بزرگی در درک مخاطبان از متن را به همراه دارد، گفت: این کتاب آن‌قدر روان بود که ابتدا فکر کردم یک نویسنده فارسی‌زبان آن را نوشته است و به همین دلیل در طول مطالعه نیازی به خواندن پاورقی پیدا نکردم. خانم یاماموتو در این

کتاب به ارزش منابع شفاهی هم‌استا با منابع کتبی اشاره و بیان می‌کند ما با هیچ قطعیتی نمی‌توانیم بگوییم منابع اصلی سرائش شاهنامه شفاهی یا کتبی بوده است.

اصل رعایت اقتصاد واژگان در ترجمه کتاب
در ادامه دکتر محمد بیانی، پژوهشگر حوزه ادبیات فارسی نیز در این مراسم به نکاتی درباره کیفیت ترجمه

«کومیکو یاماموتو»:
فردوسی یکی از بزرگ‌ترین شاعران تمام اعصار است
که همواره او را تحسین کرده‌ام.
بدیهی است من به‌عنوان یک فرد خارجی با جهان شاهنامه آشنایی کمتری داشته باشم، جهانی که شما در آن به دنیا آمده و رشد کرده‌اید

شاهنامه بر اساس منابع شفاهی سروده شده یا مکتوب؟ این سؤالی است که ذهن تعداد زیادی از ما را به خود جلب کرده و حتی شاهنامه‌پژوهان خارج از ایران نیز در این باره تأملاتی داشته‌اند. دکتر محمدجعفر یاحقی که خود از شاهنامه‌پژوهان نامدار هم‌روزگار ماست، درجایی گفته است: «ظاهراً برای اولین بار ژول مول اعلام کرد مبنای نظم شاهنامه داستان‌های شفاهی بوده، ولی نولد که برعکس ژول مول منابع مکتوب را منبع شاهنامه دانسته و بعدها جمع زیادی از شاهنامه‌شناسان نظر نولد که را سرلوحه کار خود قرار داده‌اند. چندین دهه پیش آگلا دیویدسن، شاهنامه‌شناس آمریکایی، گزاره‌های قالبی میلمن پری و آلبرت لرد را که بر اساس مطالعه در حماسه‌های اقوام اولیه پدید آمده بود، مطرح کرد. او بود که این بحث را درباره منابع شاهنامه دوباره بر سر زبان‌ها انداخت. کتاب «از شفاهی تا کتبی» نوشته دکتر کومیکو یاماموتو که چاپ‌نشده است که در اصل بر پایه رساله دکترای او در دانشگاه لندن نوشته‌شده، در گرماگرم این بحث‌ها در سال

کتاب پرداخت و گفت: مهم‌ترین نکته‌ای که در ترجمه این کتاب به چشمم خورد، مشکلات نحوی است. این مشکلات نحوی اقتصاد واژگانی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. اقتصاد واژگانی، کاربرد کمترین واژگان برای بیان بهترین معنی و همچنین انتخاب واژه‌های متناسب با معنی است. وی افزود: ترجمه‌های نادرستی در متن کتاب دیده می‌شود البته تعداد آن‌ها کم است ولی تأثیرگذار و مهم‌اند. همچنین یک سری ترجمه‌های غیرمنطقی و غیرضروری نیز در این اثر دیدم. بیانی در خصوص توالی افعال در این اثر نیز گفت: توالی افعال یک چالش بزرگ برای مترجم‌هاست که بسیاری از آن‌ها درمخمسه‌آن گیر می‌کنند، در این کتاب هم این اشکال دیده می‌شد. در برخی از جمله‌ها به‌راحتی می‌شد به جای چند فعل از یک فعل استفاده کرد اما در یک ارزیابی کلی ترجمه نسبتاً روان و سلیس است.

پیام نویسنده ژاپنی به ایرانی‌ها

در پایان این مراسم، پیام دکتر کومیکو یاماموتو، نویسنده کتاب توسط دکتر حسن‌آبادی در جلسه قرائت شد که در ادامه بخشی از آن را می‌خوانیم:

برای من افتخار بزرگی است که این کتاب در ایران، زادگاه ابوالقاسم فردوسی موردبررسی قرار می‌گیرد. فردوسی یکی از بزرگ‌ترین شاعران تمام اعصار است که همواره او را تحسین کرده‌ام. بدیهی است من به‌عنوان یک فرد خارجی با جهان شاهنامه آشنایی کمتری داشته‌باشم، جهانی که شما در آن به‌دنیاآمده‌و رشد کرده‌اید. اطمینان دارم که این کتاب کاستی‌ها و ضعف‌های زیادی دارد که ممکن است دریافت‌ها و برداشت‌های من از حماسه‌های ایرانی نیازمند اصلاحات و بازنگری‌هایی باشد.

مطلب مرتبط	
۲۰۰۰ پدیدآمده است..	
پژوهشگر کتاب «از شفاهی تا کتبی» در این اثر کوششیده با دقت نظر تمام به این موضوع اختلافی بپردازد. او این موضوع را بر پایه اسناد درون و برون‌متنی دنبال کرده است. در نهایت هم به نظریه‌ای میان‌ر سیده است به این ترتیب که شاهنامه حماسه‌ای است مکتوب، اما ظاهراً به گونه‌ای غیرمستقیم از سنت شفاهی نیز تأثیر پذیرفته است.	
دکتر کومیکو یاماموتو عضو موسسه مطالعات ایرانی دانشگاه گوتینگن بوده و تخصص وی ادبیات فارسی و سنت شفاهی در فرهنگ ایران است. این پژوهشگر ژاپنی در این کتاب به دنبال بیان این نکته است که سنت شفاهی چگونه بر حماسه ملی ایران، شاهنامه و سایر حماسه‌های فارسی تأثیرگذاری داشته است.	
یاماموتو تحقیقش را بر اساس سه چاپ از شاهنامه به انجام رسانده است: چاپ ژول مول در قرن نوزدهم، چاپ برتلس (مسکو) و چاپ جدید استاد جلال خالقی مطلق (که در زمان انتشار کتاب پنج جلد آن منتشر شده بوده است).	

تدوین جلد ذیل دوم دانشنامه آغاز و در حدود ۱۱۰ مدخل سفارش داده‌شد. عمر استاد همراهی نکرد، اما آرزوی استاد که پایان طرح تدوین دانشنامهٔ زبان و ادب فارسی بود، با کمک فرهنگستان زبان و ادب فارسی و همت همکاران گروه از چشم‌پاران به دور نماند.

نکتهٔ مهم این است که بعضی از مدخل‌های این دانشنامه، مشترک با برخی دانشنامه‌های عمومی است، اما بسیاری از مقالات آن را به دلیل اختصاصی بودن این دانشنامه که مربوط به زبان و ادب فارسی است. در هیچ دانشنامهٔ دیگر، به گونه‌ای که در این دانشنامه به آن‌ها پرداخته شده است، نمی‌توان یافت؛ مثلاً در جلد نخست، مدخل‌هایی مانند: ادبیات تطبیقی، ادبیات داستانی، ادبیات عرفانی، ادبیات معاصر ایران، ادبیات نمایشی، ادبیات کودک و نوجوان و نیز موضوعاتی مانند اصطلاحات ادبی و عرفانی از ویژگی‌های این دانشنامه است. مقالات این‌گونه مدخل‌ها بیشتر به قلم افرادی است که تخصص آن‌ها در آن موضوع برای همگان روشن است.

انواع ادبیات و سبک‌های ادبی فارسی، پنج شاعر بزرگ ایران، ادبیات معاصر ایران، ایران‌شناسی و ایران‌شناسان، بلاغت و عروض و قافیه در ادب فارسی و فرهنگ‌ها و لغت‌نامه‌ها در زمان حیات استاد آمده و به‌همراه ویراست دوم مجموعهٔ فردوسی و شاهنامه‌سرایی برای انتشارات سخن فرستاده شد. شش مجموعهٔ کوتاه نیز در احوال و آثار ابوریحان بیرونی، ناصر خسرو، خواجه عبدا...

انصاری، عبیدزاکانی، محمد غزالی و خواجه نصیرالدین توسی، با نظرات مستقیم زنده‌یاد سعادت تنظیم شد که متأسفانه هیچ‌یک از این آثار در زمان حیات ایشان منتشر نشد! در زمان حیات استاد، به‌منظور تکمیل نهایی مداخل دانشنامه،

فارسی از قلم‌های وزینی بهره برده است، از جمله: عبدالمحمد آیتی، نصرا... پورجوادی، حسن حبیبی، غلامعلی حداد عادل، محمد خوانساری، احمد سمیعی گیلانی، علی‌اشرف صادقی، کامران فانی، محمدعلی موحد و ابوالحسن نجفی.

انتشار دورهٔ ۱۲ جلدی دانشنامه که نخستین دانشنامهٔ اختصاصی در معرفی مهم‌ترین اطلاعات مربوط به زبان و ادب فارسی در همه شاخه‌های آن است، به سال ۹۸ برمی‌گردد؛ زمانی که با همکاری انتشارات سخن، برنامهٔ گروه به دو فعالیت تدوین مجموعه‌های برگزیدهٔ مقالات دانشنامه و تدوین جلد نهایی دانشنامه اختصاص یافته بود.

جالب است که اولین مجموعهٔ بلند دانشنامه با عنوان «فردوسی و شاهنامه‌سرایی» در ۱۳۹۰، در هزارهٔ شاهنامه فردوسی، رونمایی شد. شش مجموعهٔ بلند دیگر با عنوان‌های

ادب فارسی، عضو شورای عالی ویرایش سازمان صدا و سیما، مدیر گروه دانشنامهٔ تحقیقات ادبی، از پیش‌گامان بزرگ عرصهٔ ویرایش در ایران و چهرهٔ ماندگار جمهوری اسلامی ایران بود. نام او چنان با ادبیات ایران پیوند خورده است که ده‌ها عنوان کتاب و مقاله را می‌توان یاد کرد که

از ایشان بر جای مانده است که در این میان نام «دانشنامهٔ زبان و ادب فارسی» به زیبایی و شکوه می‌درخشد. سرپرستی این اثر ارزشمند، که در دوران حضور ایشان در فرهنگستان پایه‌گذاری شد و تقریباً در دوران زندگی ایشان سامان یافت، به آن مرد بزرگ واگذار شد. یقیناً اگر اعتبار علمی و خصوصیات اخلاقی و مخصوصاً مدیریت ایشان نبود، امروز زبان فارسی صاحب چنین دانشنامه‌ای نبود.

تدوین، ویرایش و آماده‌سازی این اثر حدود بیست سال طول کشید. دانشنامهٔ زبان و ادب

فارسی، با کارنامه‌ای افتخارآمیز ما را ترک کرد. سهم زنده‌یاد سعادت، چنان برای ادبیات و زبان فارسی شناخته‌شده است که پس از درگذشت او، هم کتاب زندگی‌نامه و خدمات علمی و فرهنگی او شامل ۲۲ مقاله از استادان و دوستداران و علاقه‌مندان این استاد گران قدر منتشر شد و هم انجمن صنفی ویراستاران که او

همراه همیشگی انجمن بود و در دومین مراسم «تقدیر از پیش‌کسوتان ویرایش» در نمایشگاه کتاب تهران (اردیبهشت ۱۳۹۷) از وی قدردانی شد، یادنامه‌ای در بزرگداشت این استاد چاپ و منتشر کرد.

استاد اسماعیل سعادت ادیب، زبان‌شناس، مترجم، عضو پیوستهٔ شورای فرهنگستان زبان و

علیرضا حیدری
culture@khorasannews.com

هفته کتاب فرصتی است مناسب برای معرفی برخی کتاب‌هایی که ارزش و

اعتبار آن‌ها حتی بیش از تراز معمول است و گاه در غبار روزگار پنهان می‌ماند. دست کم این گونه آثار کم‌نظیر و گاه بی‌نظیر باید برای اهل علم و کتاب‌شناسانده شود. متأسفانه وقتی به آگهی‌های شهری که به تبلیغ کتاب می‌پردازند نگاه می‌کنیم، سوگیری‌ها مانع از معرفی آثار خوب در همهٔ گونه‌های نوشتاری می‌شود و تنوع موضوع و نویسنده را در تبلیغ کتاب‌ها نمی‌بینیم. بی‌گمان این رویه به ضرر فرهنگ و سیاست گسترش کتاب‌خوانی است. بنابراین، محروم کردن دیگران از مجموعهٔ نشر کاری به صواب نیست. از این‌رو، مناسب دیدم در حال و هوای هفتهٔ کتاب اثری در خور و ارزشمند را معرفی کنم.

شهریور ۱۳۹۹ بود که یکی از سرآمدان ادب